

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NYT FRA LOKALHISTORIEN

UDGIVET AF LOKALHISTORISK SELSKAB FOR BRØNSHØJ, HUSUM OG UTTERSLEV

Til rundvisning i Brønshøj Kirke. den 30 september 2013 var et stort antal af selskabets medlemmer mødt frem for at høre tidligere sognepræst, provst Karsten Woll fortælle om den gamle kirke. Vi var i tårnet og se klokkerne, var på loftet over skibet og se hvælvingerne ovenfra. Her hører vi om altertavlen fra 1587. foto: HBS

NYT FRA LOKALHISTORIEN udkommer fire gange om året. Eftertryk er tilladt efter aftale og med kildeangivelse. Bladet modtager meget gerne indlæg fra medlemmerne, men redaktionen påtager sig intet ansvar, hverken for indhold eller for korrektur.
Redaktion: Thomas Viggo Pedersen (ansvarsh.)

Indhold

Utterslev Sø og slusen ved Søborghus	side 3
Max Møllers Danseinstitut	side 6
Nye udgivelser	
Åer, render og søer	side 10
Bispebjerg Hospital	side 11
Kirkeklokkerne i Brønshøj	side 12
Brønshøj Kirke fra Traps Danmark	side 14
Spørgehjørnet	
Brønshøjs gårde	side 15
Brønshøj Teglværk	side 16
Brønshøj og lokalhistorien	side 18
Blytækkervej	side 19
Frederikssundvej 282	side 20
Ungdomsskolen på Frederikssundsvej	side 21
Husumgård og Erminger	side 22
Uglen	side 24
Bellahøjhusene	side 25
Stednavne	side 27
Møder, Generalforsamling	side 27
Adresseliste	side 28

Med dette nummer af Nyt fra Lokalhistorien følger Christian Kirkebys lille, men oplysende bog om vandløb og søer og meget andet i vores område. Mere mosevand er der i Svend Ole Nielsens vægtige artikel om Utterslev Mose i fordums tid hvor lovbud og selvtægt brødes. Her er nok at læse.

UTTERSLEV SØ

OG SLUSEN VED SØBORGHUS I 1500- OG 1600-ÅRENE af Svend Ole Nielsen

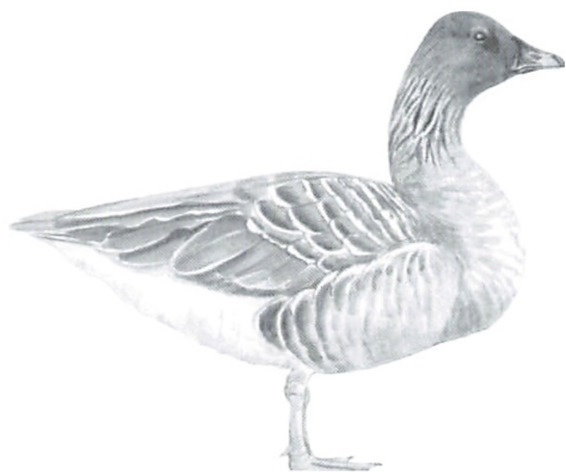
Helt tilbage i 1160'erne da Valdemar den store var konge i Danmark overdrog han Utterslevgård og alle landsbyerne i området omkring det nuværende København til sin fosterboder Absalon, der da var biskop i Roskilde. Og området forblev under bispestolen helt frem til reformationen i 1536. Utterslev Sø var samtidig forbeholdt Utterslevgård. Efter reformationen i 1536 tilfaldt hele bispestolens gods kronen, og dermed også alle landsbyerne i Københavns omegn samt Utterslevgård.

I årtierne efter reformationen blev den halve Utterslevgård forlenet til københavnske borgere. Først Valter Symensen, der 1542 afstod den til rentemester Joachim Bech. I 1561 blev den overladt til Cornelius Bøsseemand ”med ret til at fiske udi den Sø som ligger og hører til hans Gaard.” Da sekretær i det tyske kancelli, Casper Paslick får lensbrev på samme del af gården i 1568, er det ligeledes med en - dog begrænset - ret ”til Fiskeri til hans eget behov udi Utterslev Sø og Gentoft Sø.” I dag er det officielle navn Utterslev Mose, men dengang blev den næsten udelukkende nævnt som Utterslev Sø (tidligere Søbjerg Sø), og det vil jeg herefter benytte. I 1573 er Utterslev Sø formentlig blevet udlagt til hoffets fiskeri. Da søerne foran København blev dannet i løbet af 1500 tallet bl.a. gennem opdæmninger og udgravninger, blev Lersøen og Utterslev- Emdrup søerne et naturligt vandreservoir for disse. Vandet ledtes da fra Emdrup Sø igennem Lersøen, Lygteåen og Ladegårdsåen ind til Søerne. Herfra førtes vandet ind i byen hvor byens borgere hentede vandet fra vandposter, det såkaldte pumpevand.

I 1570 blev Utterslev og Emdrup søer delvist afløst af Damhussøen som vandreservoir, formentlig fordi kongen ville reservere de to ovennævnte søer til fiskeri for hoffets spisekammer. I 1561 havde kongen overladt Damhussøen til universitetet, der indtil da var kongens fiskevand. Senest i 1587 er Utterslev Sø endegyldigt blevet skilt fra gården, fordi der samme år blev iværksat en omfattende udgravning og oprydning af Utterslev Sø, for at den kunne fremstå som godt fiskevand til gavn for kongens hofholdning. Karpemester Dibbrandt Domprenik skulle stå for udførelsen af arbejdet og fiskemester Jockum v. d. Lippe førte tilsyn med det. Tømmeret der blev brugt ved arbejdet leveredes af statholder Christoffer Walkendorff. Arbejdet med udgravningen og rydningen blev udført af fæstebønderne i lenet, og det har været tidkrævende og tyngende for bønderne. Således måtte lensmanden Christoffer Rosengaard fritage fæstebønderne ved arbejdet med Utterslev Sø fra at gøre den nye kongevej fra Hørsholm til Rude færdig i august. Omfanget af arbejdet understreges samtidig af at et større antal plidsfolk (ar-

bejds mænd) hjælp bønderne med arbejdet ved Utterslev Sø. Disse blev betalt med 1200 daler, som anvistes fra Øresundstoldens kasse.

I november 1587 var søen rensat og arbejdet gjort færdigt, og lensmanden ansatte en graver ved søen. I flere perioder af 1588 foregik der en stadig vedligeholdelse og reparation af søen. 15. januar 1588 udbetaltes yderligere 36 daler til gravere, og i juli samme år måtte fiskemesteren sende 15 gravere på arbejde ved "Otislev Dam" i 4 dage, fordi vandet var ved at bryde igennem en dæmning. På samme tidspunkt ansattes en damvogter ved Utterslev Sø. Det blev en af Dompreniks gravere Hans Poleck. Han blev opsagt i august 1593 af sparehensyn, men senere ansattes flere andre på skift i stillingen som damvogter. I 1607 nævnes en Jacob Storm, der boede i kongens fiskehus ved Emdrup. Der er formentlig tale om det senere Søborghus, som derefter første gang nævnes i juli 1616, da lensregnskabet har en udgift til "det nye Hus, som er opbyggt ved Otterslev Sø efter hr. Statsholders befaling, som Fiskedamvogteren haver sin Værelse og Vaaning udi." Dette hus blev efterhånden noget forfaldent viser en skønsforretning i oktober 1628. I 1631 opbyggedes et nyt og større hus ved Utterslev Sø, i hvilken både fiskemesteren og den, der tager vare på søen skulle have deres bolig. Dette hus måtte igen fornyes i 1655. Samme år blev der ved en synsforretning kort tid efter slået fast, at stigbordet ved Søborghus skulle forhøjes med godt 1½ meter (2,5 alen). Stigbordet er betegnelsen for en lodretstillet lem af træ eller jern, som i sænket tilstand helt eller delvist lukker for vandgennemstrømningen i en sluse. Allerede omkring 1630 var Utterslev Sø blevet indlemmet i det vandforsyningsnet, der efterhånden var blevet etableret omkring København. Og med forhøjelsen af slusen ved Søborghus i 1655 var søens rolle som vandforsyningsreservoir blevet langt vigtigere end dens rolle som fiskebassin. I 1679 var Søborghus' rolle som damvogterhus udpillet, men som kro fik det en ny og større æra i de næste århundreder.

Stillingen som fiskedamvogter ved Søborghus var i begyndelsen af 1600-årene ikke særlig eftertragtelseværdigt. Det var dårligt betalt. Således fik mændene ved kongens vagthuse i løn kun kosten, nogle daler om året og en oksehud til støvler. De, der fik embedet, forlod det hurtigt igen. I årene 1611 – 28 var der således hele syv forskellige personer ansat som fiskedamvogter ved Søborghus. Der var måske også en anden grund til at det var en mindre eftertragtelseværdig stilling. Ved søens tidligere opdæmning, havde bønderne omkring søen mistet en del eng. Engenes høslæt var vigtig som foder for bøndernes kreaturer om vinteren. Og mindre høslæt betød færre dyr på stald om vinteren. Bønderne var derfor villige til at gå vidt for at beholde så megen eng, som det kunne lade sig gøre. Således forsøgte bønderne på forskellig måde at lægge pres på fiskedamvogteren for at tilvejebringe en tilstand, der gjorde dette muligt. Nemlig at formå damvogteren til at lade det opdæmmede vand løbe af søen, så de kunne komme til deres enge. Men dette kunne jo også bringe fiskedamvogteren i konflikt med sine pligter og dermed også med myndighederne.

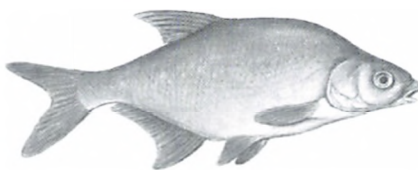
I 1625 tiltaltes fiskedamvogteren Oluf Poulsen på herredstinget for i 2 år at have modtaget 2 daler af Husum mænd for at have ladet vandet løbe af søen, dvs. at han havde åbnet for sluserne ved Søborghus. Resultatet heraf var, at Husum bønderne kunne komme til deres enge. I 1625 havde de samme bønder imidlertid kun tilbudt ham 5 mark for at åbne for slusen. Et beløb der end ikke rakte til et par nye støvler ifølge et vidneudsagn. Han ville derfor ikke modtage pengene for og udføre modydelsen. Fiskedamvogteren nægtede forseelsen på herredstinget, og han slap med skrækken. Men tilbage stod, at vandet var blevet lukket ud af Utterslev Sø, Lersøen og Gentoft og Emdrup Sø, som damvogteren alle passede. Fiskemesteren havde på tinget udlagt sagen for damvogteren, og han berettede, at Knud Hansen, der var havemand på Rosenborg, havde beordret damvogteren til at lade vandet løbe fra Utterslev Sø. Og havemanden på Rosenborg, der vel også har haft opsyn med søerne foran København, kunne vel have haft en interesse i sagen, da vandet ved at få frit løb gennem søerne gik ind gennem kanalen ved Sortedamsøen til Rosenborg voldgrav. Sagen blev aldrig endelig opklaret og den sluttede her, men fiskemesterens udsagn til fordel for damvogteren kan have haft en ret stor indflydelse på udfaldet, da han havde en temmelig høj position blandt de kongelige embedsmænd, og hans ord derfor måske vægtede tungt.

Hvor damvogter Oluf Poulsen således klarede frisag for mod betaling at sænke vandstanden i Utterslev Sø, så gik det værre for Rasmus Graver, der i 1634 havde stillingen som damvogter ved Søborghus. Ved herredstinget blev han anklaget for at have modtaget bestikkelse af Husumbønderne og bønderne i Brønshøj. I 1633 havde han fået 1 speciedaler for at lukke vand ud. Og i 1634 havde han efter aftale fået 1 tdr. korn af de samme bønder. Kornet, som på herredstinget blev vurderet til en værdi af 8 rigsdaler af Husumbønderne blev afhentet af Rasmus Gravers

kone. Selv om damvogteren havde fået sin betaling nægtede han alligevel at lukke vand ud før også Brønshøjbønderne havde betalt. Da meldte Husumbønderne ham til øvrigheden.

I mellemtiden havde Brønshøjbønderne indsamlet penge til Rasmus Graver, i alt 6 mark og 4 skilling, som blev overleveret til hans broder, der tog til Brønshøj for at hente dem. Broderen modtog samtidig til sig selv 4 skilling, for at han skulle passe godt på vandstanden i søen, hvad således tyder på at broderen har hjulpet Rasmus Graver med at bestride embedet ved slusen og søerne i området. Der var på samme tid åbenbart indgået en aftale om, at nogle Brønshøjbønder skulle oprense vandløbet ved slusen. Da to mand fra Brønshøj kort tid efter var i gang med dette arbejde havde Rasmus Graver sagt til dem, at der ikke ville blive lukket vand ud før også Buddingemændene havde betalt. Og det fik umiddelbart efter også Brønshøjbønderne til at beklage sig til myndighederne.

Ridefogeden skred nu til handling og pågreb Rasmus Graver, der blev sat i Blå-tårn, som var lenets arresthus. Han blev som vidne overført til herredstinget for at overvære selve retshandlingen, men han blev afskediget umiddelbart efter sagens behandling ved herredstinget. Selvom damvogteren ikke havde lukket vand ud af søen i 1634, havde han til gengæld samme år fået et bedre øje for de lukrative muligheder, der var ved at gøre bønderne omkring søen ”en tjeneste,” og det var vel denne form for selvstændig ”biindtægt,” som øvrigheden ikke ville acceptere. Men desuden var søens rolle som vandreservoir for København blevet så betydelig, at det ikke længere kunne tillades at damvogteren hævdede og sænkede vandstanden efter eget og bøndernes forgojdtbefindende.

I 1647 blev Utterslev Sø fuldstændig udtørret, med henblik på at lade søbunden beså med havre. Umiddelbart synes begrundelsen herfor noget mærkværdig, idet det blev påstået, at ”på det samme Sø kan tiltage og igen komme på fode på forrige tiders måde og maner til Hofholdningens Fornødenhed med Fiskeriet.” Ridefogeden havde tilbudt bønderne i de omkringliggende landsbyer, der havde jorder ned til Utterslev Sø: Husum, Brønshøj, Utterslev, Emdrup og Buddinge at de kunne få afgrøden for at pløje og tilså søbunden. Bønderne afslog dog tilbuddet, fordi de ikke mente at kunne overkomme arbejdet. I stedet blev alle Sokkelund herreds bønder da sat til at udføre arbejdet.

Der blev sået 50 tdr. havre. I den forbindelse blev det også oplyst, at der i bunden af den østlige del af søen var stengrus, blåler og sandbund.

MAX MØLLERS DANSEINSTITUT I BRØNSHØJ af Helge Baun Sørensen

Jeg husker tydeligt butikkerne, der lå i funkisbygningen på Brønshøj Torv i 1950'erne. På hjørnet troned Privatbanken med moderne facade og højtideligt interiør i messing og egetræ, med kasserer Gamst bag disken, rigtige bankbøger og fyldepenne-notater, når man hævede penge eller satte ind. Ved siden af lå trikotagebutikken Ekko, og dertil en Fona forretning, hvor man kunne købe meget kostbare sort hvid fjernsyn. Fona flyttede sidenhen over på den anden side af gaden til meget større forhold, da Brønshøj Posthus flyttede ud i de nye gule bygninger overfor Astrupvej.

Alle kender den store hvidgrå funkisbygning, der ligger på Brønshøj Torv. Den har siden 1930'erne været torvets vartegn på godt og ondt. Bygningen er ikke nogen skønhedsåbenbaring, men er alligevel så karakteristisk, at den i flere menneskealdre har givet torvet karakter. Brønshøj Torv har vænnet sig til den og bydelens borgere har gjort det, ikke mindst fordi den husede filmmekkaet Bella Bio i mange år og desuden Kommunebiblioteket, som flyttede ind i 1939 og endnu holder til på 1 sal.

Billedet er fra Brønshøj Avis november 1936, da bygningen er helt ny og Privatbanken troner på hjørnet som den gør den dag i dag som Nordea. Butikkerne hen mod biografen var dengang en slagter, en trikotagebutik, en ny Fona butik, indgang til Max Møllers Danseinstitut, modehandler Zillmer, Automatcaféen, Toms chokolade og endelig med de svungne bogstaver på facaden: Bella Bio.

På dette vigtige hjørne lå i 1920'erne Brønshøj Tivoli, der var meget besøgt af københavnere og lokale. Så det var en stor omvæltning, da stedet i midten af 1930'erne blev revet ned og erstattet af den moderne bygning.

En overgang var der en lille modeforretning Chic, og i det store ret mørke rum tæt ved biografen lå i begyndelsen en Automatcafé, en restaurant, som videreførte navnet 'Brønshøj Tivoli' og med lokaler med spisning og billard ovenpå. Cafeteriet blev sidenhen afløst af en stor Quick Vask, hvor alle vi uden vaskemaskine gik

ind med poser fulde af tøj, puttede mønter i maskinerne og vaskede og tumlede. Ved siden af lå en meget besøgt slikforretning, hvor man forsynede sig med tandbørster, salmiakstænger, Delfol og Licoral, inden man skulle i Bella Bio og se en dobbeltforestilling med Richard Widmark som cowboyhelt. Pris 95 øre på 1 række.

Max Møller og Fyrr
 Exam. Lærer og Lærarinde
 Høfl. Meilleumer af Danse Billeden

Rita og Max Møller blev danmarksmestre i moderne dans i 1936 og samme år besluttede de sig for at starte en danseskole i Brønshøj. Ritars far var Laurits Jessen, rådmand i Københavns Magistrat. Han havde en del at gøre med den nye bygning på torvet og ad den vej fik det unge par mulighed for at rykke ind i store lyse og moderne lokaler med bad og omklædning og dertil en lille lejlighed, hvor de boede de første mange år. Adressen var dengang som nu Frederikssundsvej 175. Forside af brochuren for parrets fjerde sæson i Brønshøj 1939-40. Rita har svaj i hofterne og Max er iført ægte kjole og hvidt med vide bukser i uld og blankpolerede dansesko

På 1 sal i ejendommen lå i en menneskealder 'Max Møllers Danseinstitut', fra 1936 frem til begyndelsen af 1960erne.

Jeg havde fornøjelsen af at kende familien Møller privat. De boede i en hyggelig gul villa, Kirketoften 16 nede bag Brønshøj Kirke og jeg legede med sønnen Henning, og havde datteren Marianne som dansepartner i en række år. Jeg kom meget i hjemmet, hvor der altid foregik spændende ting: mor læste op af Den røde Pimpernel, vi lavede udklædning, vi byggede enorme kort-huse på parketgulvet, vi byttede Richsbilleder med 'Peter Pan' eller 'Lady og Vagabonden', vi spillede terra (marmorterninger) på fliserne, vi lavede atletikkonkurrencer i haven, legede dåseskjul. Og på et tidspunkt var Henning, 12 år gammel initiativtager til en hel teaterforestilling i kælderen, hvor vi spillede 'Klods Hans' i kostumer og med udenadlærte replikker, fortæppe og tilskuere. Han spillede selv hovedrollen som Klods Hans og jeg var kongen, der ikke sagde noget, men bare skulle se flot ud. Danmarks Radio kiggede forbi i kælderen, havde sendevogn på gaden med Niels Jørgen Kaiser ved knapperne og der blev lavet reportage til udsendelsen 'For piger og drenge'.

Dansesæsonen starter i september måned og varer vinteren igennem til det

afsluttende og meget festlige afdansningsbal i marts-april måned. Max Møllers danseskole havde stor succes helt fra begyndelsen og kunne i 1945 afholde afdansningsbal i KB-Hallen med 2000 elever. Lokaltiteterne kunne skifte fra år til år og der blev holdt afsluttende bal i Idrætshuset, Odd Fellow Palæet og Folkets Hus på Enghavevej.

MAX MØLLER
exam. Lærer
dipl. Medlem af Danse Ringen.

Fru MAX MØLLER
exam. Lærerinde
dipl. Medlem af Danse Ringen.

Max Møller (1911-1990) og Rita f Jessen (1911-1989) voksede op i København og blev gift i Mariakirken i Istedgade i 1936, samme år de startede danseskolen i Brønshøj.

I 1947 købte de villa i Kirketoften 16 og ved samme tid et sommerhus i Gilleleje.

Da de afhændede danseskolen til danseinstituttet Bjarnov, fortsatte Rita Møller med i 12 år at have blomsterforretning på Brønshøjvej 12 A overfor Brønshøj gamle skole.

Max Møller arbejdede som bogholder hos direktøren for Forum.

De holdt guldbryllup i Kirketoften i 1986 og ligger begravet på Brønshøj Kirkegård

Der var undervisning alle ugens 7 dage i moderne dans, akrobatik, ballet og step, tilpasset kundernes arbejdstider og skolegang. Så det har været hårdt arbejde for et danseskolepar, når sæsonen stod på. Til gengæld kunne de nyde en lang sommerferie på næsten 5 måneder. I august måned blev der trykt danseprogrammer med den kommende sæsons tilbud og jeg har flere gange gået med programmer op og ned ad trapper og fik på den måde tjent lidt lomme penge og samtidig lært de fjerneste egne af bydelen at kende. Fra Birkedommervej til Torpstien og Næsbyholmsvej. Lugten af de nytrykte brochurer kan jeg stadig genkalde mig.

'Moderne dans' dækker over engelsk vals, quickstep, tango, slowfox og wienervals - i dag kalder vi dem 'standarddans'. Jeg holdt meget af især tan-

go og quickstep, fordi der var fut i dem og omkring 1958 blev de latinamerikanske danse meget populære og vi lærte at danse samba, rumba og det allerhotteste, jive. Jeg har ikke været helt ringe, for jeg mindes både en førstepræmie og en andenpræmie til dansekurrencer, typisk et askebæger i rød-sort emalje.

Musikken blev leveret af en pianist, der sad bag flyglet eller over musikanlægget, der spillede Joe Loss og hans orkester i korrekt dansetempo eller Edmundo Ros og hans orkester, når det var latinamerikansk. Der er visse mennesker, der ikke er gode til at kende forskel på højre og venstre. Jeg lærte til dans, at højre var ud mod Frederikssundsvej, mens venstre var ind mod midten af salen. Faktisk tænker jeg stadig højre og venstre på den måde.

Jeg kan blive meget nostalgisk, når jeg i dag går på Brønshøj Bibliotek ad indgangen ved Super Brugsen. Det er det samme sving trappen slår, som da jeg var dreng og døren ind til biblioteket var dengang døren ind til den store sal med det højtidelige parketgulv, de store spejle og barren til balletøvelser. Toilettet ligger det samme sted som for 60 år siden og ikke mindst er udsigten stadig meget flot ned til trafikken på Frederikssundsvej, til Lindeapoteket og et langt kig indad mod Bellahøj.

NYE UDGIVELSER

Christian Kirkeby: Åer, render og søer, vandforsyning og lossepladser udsendes sammen med dette blad. Trods den detaljerede titel handler bogen også om meget andet, som har forbindelse med at skaffe sig rent drikkevand og at blive af med spildevand. Med tilbageblik til middelalderen følges den menneskeskabte udvikling af vandsystemerne. Der skrives kyndigt om forurening og oprensning, lossepladser og rodzoneanlæg. Nogle af vandløbene er blevet overdækket i tidens løb, men det svier nu, hvor vi forventer hyppigere og voldsommere regnskyl. En by er andet end gader og huse – den er også natur. HVEM blandt læserne sender redaktionen en anmeldelse?

Ekstra eksemplarer: 100 kr. + porto hos Christian Kirkeby, se bagsiden

Bispebjerg Hospital 100 år. Mosaikker af et hospitals liv

Hospitals-jubilæet i september i år blev fejret blandt andet med udgivelsen af en herlig stor tyk bog fuld af billeder og med kyndige og letlæste artikler om hospitalets liv og sygeplejen i fortid, nutid og i gæt på fremtid.

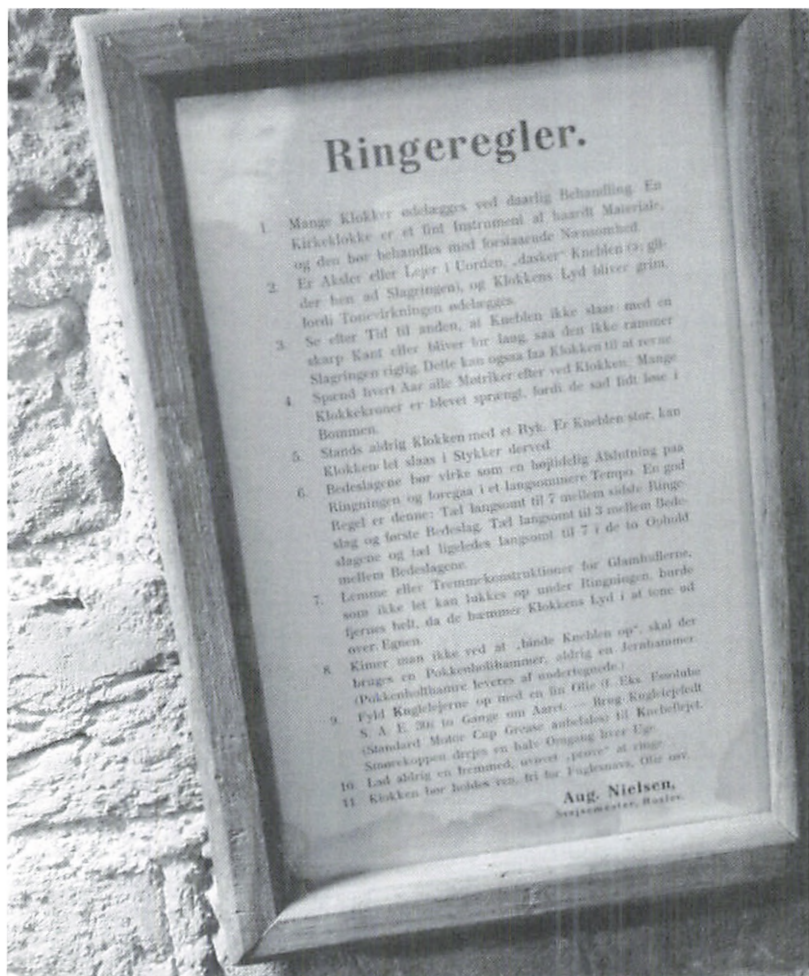
Man kan læse om bygningerne, det daglige liv, behandlingsformer, særligt fremtrædende personer, skulpturer og meget andet. Bogen kan købes på hospitalet for kun 50 kroner – hvis der ellers er nogen, der snart skal til at købe julegaver.

Den oprindelige helhedsplan fra 1908 med bygninger, veje og et mylder af højdekurver, der viser det stærkt skrånende terræn. Oppe i venstre side aner man den firelængede Lille Bøllegaard

KIRKEKLOKKERNE I BRØNSHØJ

tekst og foto af **Helge Baun Sørensen**

I Brønshøj Kirkes tårn er de store klokker ophængt i den kraftigt tømrede klokkestol. På murvæggen umiddelbart ved siden af hænger i glas og ramme 'Ringeregler', som enhver klokker nok forventes at kunne udenad. De er underskrevet Aug. Nielsen, svejsemester, Roslev. Hans navn figurerer mange steder rundt om i landet i forbindelse med reparation og vedligeholdelse af kirkeklokker. August Nielsen 1892-1974 var tømrer og smedemester i byen Roslev i Salling. Her grundlagde han firmaet 'Thubalka', som siden flyttede til Vejle, hvor det eksisterer den dag i dag. Det bestyres af tredje generation og er Danmarks førende firma indenfor klokker, klokkespil og klokkestole.

August Nielsen fik på et tidspunkt en klokke fra Nanortalik sendt fra Grønland. Den var i første omgang kun revnet, men menigheden kunde ikke undvære lyden af klokken og fortsatte med at slå på den med en hammer, hvorved gik den i stykker. Det kan tænkes, at denne oplevelse gav ham anledning til at udarbejde sine vidt udbredte ringeregler.

Ringeregler.

1. Mange klokker ødelægges ved daarlig Behandling. En Kirkeklokke er et fint Instrument af haardt Materiale, og den bør behandles med forstaaende Nænsomhed.
2. Er Aksler eller Lejer i Uorden, 'dasker' Kneblen (dvs. glider henad Slagringen), og Klokkens Lyd bliver grim, fordi Tonevirkningen ødelægges.
3. Se efter Tid til anden, at Kneblen ikke slaar mod en skarp Kant eller bliver for lang, saa den ikke rammer Slagringen rigtig. Dette kan ogsaa faa Klokken til at revne.
4. Spænd hvert Aar alle Møtriker efter ved Klokken. Mange Klokkekroner er blevet sprængt, fordi de sad lidt løse ved Bommen.
5. Stands aldrig Klokken med et Ryk. Er Kneblen stor, kan Klokken let slaas i Stykker derved.
6. Bedeslagene bør virke som en højtidelig Afslutning paa Ringningen og foregaa i et langsommere Tempo. En god Regel er denne: Tæl langsomt til 7 mellem sidste Ringeslag og første Bedeslag. Tæl langsomt til 3 mellem Bedeslagene og tæl ligeledes langsomt til 7 i de to Ophold mellem Bedeslagene.
7. Lemme eller Tremmekonstruktioner for Glamhullerne, som ikke let kan lukkes op under Ringningen, burde fjernes helt, da de hæmmer Klokkens Lyd i at tone ud over Egnen.
8. Kimer man ikke ved at 'binde Kneblen op', skal der bruges en Pokkenholthammer, aldrig en Jernhammer. (Pokkenholthamre leveres af undertegnede.)
9. Fyld Kuglelejerne op med en fin Olie (f. Eks. Essolube S. A. E. 30) to Gange om Aaret. - Brug Kuglelejefedt (Standard Motor Cup Grease anbefales) til Knebellejet. Smørekoppen drejes en halv Omgang hver Uge.
10. Lad aldrig en fremmed, uøvet 'prøve' at ringe.
11. Klokken bør holdes ren, fri for Fuglesnavs, Olie osv.

Aug. Nielsen
Svejemester, Roslev

BRØNSHØJ KIRKE

fra **Jens Peter Trap**, 1810-1885: **Kongeriget Danmark**, 3. Udgave, 2. Bind, 1898-1906 (bearbejdet udgave, udkommet efter Traps død)

Brønshøj Kirke stammer i sin ældste Del, Kor og Skib, fra 12. Aarh. (da Kirken nævnes i det Absalonske Gavebrev, har man gættet paa, at den er bygget af Absalon) og er opført af Kridtsten; det omtr. 40 Al. høje, med teglhængte Kamme forsynede Taarn er opført senere (1452) af Munkesten; Vaabehuset paa Sydsiden er nyt og opført af Kridtsten. Baade Kor og Skib have den oprindelige rundbuede Frise; men de oprindelige rundbuede Vinduer og Døre ere tilmurede; de nuv. spidsbuede Vinduer ere indsatte i den nyeste Tid (ved en af Prof. Vilh. Petersen 1889-92 foretagen Restauration af Kirken); Taarnet har spidsbuede Vinduer og Lydhuller. Vaabehuset har Bjælkeloft og en større Dør paa den oprindelige Dørs Plads samt smaa rundbuede Vinduer. Skibet har 3, Kor og Taarn hver 1, høje, smukke og dekorerede Krydshvælvinger. Alterbord med 3 gamle udskaarne Fyldinger, Alterbilledet et Maleri (fra 1871) af N. Simonsen; Prædikestolen med Lydhimmel er et nyere Billedskærerarbejde fra 1678 (Kirkens gl. Altertavle fra samme Tid, et Billedskærerarbejde, har sin Plads nedenfor Orgelet); romansk Granitdøbefont. I den rundbuede og dekorerede Korbue er indmuret et lille Relief af Alabast (forestillende en Apostels Henrettelse). Paa østre Væg to sorte Marmortavler fra 1523, begge omgivne af en senere Renæssanceramme af Sandsten. Paa Korets nordre Væg en Tavle af sort Marmor over sjællandske Bisper (se Marm. Dan. I, 207), omgivet af en senere Sandstensramme fra 1624; paa østre Væg to mindre Tavler i Sandstensramme fra 1623; paa søndre Væg er indmuret Biskop Jesper Brochmands to sorte Marmortavler. — I Kirkegaardsmuren mod N. er indmuret 7 gamle Ligstene, hvoraf 2 over Sognepræster i Brønshøj, nemlig Oluf Schanche († 1687) og Poul Egeberg († 1789). Paa Kirkegaarden, hvor Historikeren J. Kragh Høst († 1844) ligger begravet, et nyt Lighus.

Brønshøj Sogn omgives af Annekset Rødovre, Herlev, Gladsaxe og Gjentofte Sogne, Staden Kjøbenhavns Grund samt Frederiksberg og Hvidovre Sogne. Kirken, omtr. midt i Sognet, ligger omtr. ½ Mil N. V. for Kjøbenhavn. Jorderne, der for det meste ere lavtliggende, dog med et højere Parti i Midten, ere i det hele gode og lermuldede. I det nordlige af Sognet ligger Utterslev- eller Søborg Mose, paa Østgrænsen den udtørrede Rør- eller Lersø (Grænsen mellem Brønshøj og Kjøbenhavns Grund gaar midt gennem den) og mod S.V. den omtr. 130 Tdr. Ld. store Damhus Sø (eller Langvaddam), der er Hovedreservoir for Kjøbenhavns Vandforsyning.

SPØRGEHJØRNET

Brønshøjs gårde

Til Christian Kirkeby.

Jeg har set på den lokalhistoriske forenings hjemmeside, at det er muligt at rette spørgsmål til dig.

Så det tillader jeg mig,- håber, du har tid til at svare.

Vi har boet på Sparresholmvej i 35 år. Har tit talt om den gamle gård, som lå nede for enden af vejen, som vores Grundejerforenings udstykninger stammer fra. (1921)

I nr. 3 siger de, at de i kælderens har kampesten fra fundamentet i den gamle gård. Nr. 5,- som er et hus, der er en del ombygget,- skulle stuehuset oprindeligt have været laden i den gamle gård. Men det er jo altid så mange rygter.....

Men:- hvad var i grunden navnet på den gamle gård? Vi har en del lokalhistoriske udgivelser, men har dog stadigvæk problemer med at navngive alle de 8 gamle gårde i bymidten. (vist: Præstegården, Brønshøjgård, Pilegård, Kærbøllinggård.....??)

Vores grundejerforening som består af nr. 1-20, hedder Kærbøl, så måske er det Kærbøllinggård, der har ligget dér? Blot et gæt.

Med venlige hilsner fra Maiken Fernov, Sparresholmvej 9, 2700 Brønshøj

Kære Maiken Fernov

Det er rigtig nok svært, men jeg har kigget på diverse kort og gennemset Asger Fogs bog fra Brønshøj Museum. På sydsiden af Brønshøj Gadekær har ligget flere småhuse med mindre jordtilliggende, og øst for Sparresholmsvej lå en gård. Fra Frederikssundsvej øst for gadekæret lå Julianehøj matr. nr. 8, derefter den oprindelige gård og senere udflyttede gård Brønshøj Bakkegård, matr. nr. 7, som fra 1840-1929 lå ud til til nuv. Bellahøjvej og Næsbyholmvej og derefter matr. nr. 6 som må være Kærbøllinggård, og som jeres grundejerforening er en del af. Næste gård er Pilegården. Præstegården ved siden af kirken er matr. nr. 1 og vest for Brønshøj lå matr. 3 og 4, hvor nr. 4 vistnok har heddet Valløgård. Matr. 2 skulle være rytterskolen i følge Ager Fogs bog. På et tidspunkt får skolelæreren, Degnen, en jordlod dér, hvor hvor Adventkirken er beliggende i dag. Degnen selv boede i mindre et hus bag Frederikssundsvej 150 og 152, hvor Brønshøj Kirkegård er i dag. Ved siden af Rytterskolen lå Brønshøj Gæstehus, som i dag er Ryttersko-

lens Have, og i 1700-tallet boede Rytterdistriktets chef i det hus, som blev kaldt Brønshøjgård. Efter nedlæggelse af rytterdistriktet i 1760'erne forsvandt huset.

Matr. nr. 9 er Frederiksgården, der lå syd for Bellahøjvej og vest for Godthåbsvej, hvor den nuværende specialskole er i dag. Nr. 10 er Nebbegården nord for Hareskovvej ud til mosen.

Brønshøjholm lå så at sige ude i Mosen; den har matr.nr. 11. En længe langs Hareskovvej og Mosesvinget er i dag en udflytterbørnehave og har været materielhus for Parkforvaltningen. Hvad matr. nr. 3 på hjørnet af Frederikssundsvej og Brønshøjvej var, ved jeg ikke. Men der har ligget et traktørsted, som hed Grøndalshus, og som vel har eksisteret frem til 1930.

Syd for Bellahøjvej og vest for Frederiksgården havde flere gårde små lodder ned til Grøndalen, nemlig Degnen, Kærbøllinggård, Brønshøj Bakkegård, Julianehøj, Pilegården og Valløgård.

Jeg må nok tage alt muligt forbehold, men det sandsynligvis rigtigt – i hvert fald med jeres gård.

Med venlig hilsen, Christian Kirkeby

☺

Brønshøj Teglværk

Hej Christian!

Som adoptivbarn, født i Gislev på Fyn den 2/4 1943 og siden 1956 boende i Sverige, så skulle der gå 58 år, inden jeg fandt ud af, hvem min biologiske far var, og hvem der var hans far og mor. Det arbejde er nu tilende. Min farmor Johanne Nielsen blev født i Tommerup den 17 april 1871 og var datter af teglmester Niels Rasmussen f. i Tommerup den 14/1 1841 og hans Hustru Jørgensine f. Sørensen i Brylle den 26/11 1840

Niels og Jørgensine flyttede mellem sognene Tommerup, Orte og Køng. Men efter 1890 års FT så var der ingen spor efter dem på Fyn. I år 2006 blev jeg så bekendt med en brordatter til min farmor og hun, Else Madsen, kunne fortælle mig, at Niels og Jørgensine var flyttet til København omkring det forrige århundredeskifte sammen med sine to yngste børn, af ti, hvoraf den næst yngste var Sofie Nielsen, som blev født i Orte sogn den 26/5 1884, og den yngste Emma Nielsen, som blev født i Køng sogn den 13/11 1886. Else Madsen vidste også, at hendes farfar og farmor begge blev begravet i på Brønshøj Kirkegård. Først døde teglmester og bestyrer af Brønshøj Teglværk Niels Rasmussen på Elisabeth Søstrenes Hospital den 28. marts 1914 og blev begravet den 31. marts i Brønshøj Kirke. Hans hustru Jørgensine boede derefter hos parrets ældste datter Ane Marie i As-

sens indtil sin død den 24. september 1916, hvorefter hun blev begravet den 4. oktober 1916 ved sin mands hans side, på Brønshøj kirkegård i område C, række 13 og plads nr. 5 den 4. oktober 1916. Parrets sidste fælles adresse var på Godthåbsvej. Via Politiets Registerblade har jeg hentet oplysningen at:

Parret Jørgensine og Niels Rasmussen boede på Brønshøj Teglværk 1903 og 1913, på et bykort liggende der, hvor Vagtvej støder til Godthaabsvej og ca. 3-400 m fra Grøndal Station. Deres datter Sofie Nielsen er også noteret i Politiets Registerblade, men i 1906, hvor hun boede på Godthaabsvej, matrikel nr. 6c.

Emma Nielsen, er fundet i en FT fra den 1/2 1906 i Vanløse, i Brønshøj sogn og Jernbane Allé matrikel nr. 30, 2 sal, opslag 38. Der boede dengang teglværksejer Frederik Ellerhusen Brix, født i Budolfi sogn i Ålborg 20/12 1856 og hans hustru Eva Augusta Brix født Dons i Kolding den 29/3 1879 og deres børn Inger og Helmut samt Emma Nielsen født i Glamsbjerg 13/11 1886. Af brevkort sendt til Emma fremgår det, at hun har boet på samme adresser som F. E. Brix bl.a. Vanløse Byvej 6, indtil hun flyttede tilbage til Fyn og Assens omkring 1917, hvor hendes ældste søster Ane Marie boede.

Om Sofies skæbne ved jeg kun det, at hun forlod Fyn før sin konfirmation, og at hun boede i Brønshøj på Godthaabsvej, matrikel nr. 6c og ikke mere. Og så ved jeg, at hun giftede i 1922, men ikke hvor, og at hun 1925 var boende i Brenderup på Fyn, hvor hun sammen med sin mand, Laurits Berendtsen drev en Høkerforretning Bro.

Med dette lange indlæg håber jeg på, at der er en mulighed for, at I måske kan supplere med flere oplysninger om mine slægtinges liv og levned i Brønshøj.

Mvh, Erling Elkjær Larsen

Til Erling Larsen

Det jeg kan finde ud af til din mail er, hvor Brønshøj Teglværk ligger. Du nævner matr. nr. 6c på Godthåbsvej. Den gang gik Godthåbsvej i sin nuværende udstrækning videre ad nuværende Bellahøjvej og Jyllingevej ud til Ålekistevej. Det kan godt forvirre én. Matr. nr. 6c af Brønshøj er området mellem Bangsbovej og Randbøvej fra dav. Godthåbsvej til Grøndalen. Det var også her, at Brønshøj Teglværk ligger, som vi ved af flere kilder.

Med venlig hilsen, Christian Kirkeby

☺

Brønshøj og lokalhistorie

Hej hos Lokalhistorisk Selskab!

Jeg er lærer på Den lille Skole i København, en lilleskole beliggende på Lindholmvej/Højstrupvej i Brønshøj. Vi er ved at planlægge årets emneuge, der som sædvanlig vil være opbygget som en by med forretninger, myndigheder mm.

I år ønsker vi at tilføre by-emneugen et lokalhistorisk perspektiv. Således ønsker vi at børnene skal få en viden om Brønshøj/Vanløse i "gamle dage": Hvordan så området ud? Hvilke butikker og håndværk var der? Hvilke huse? Hvordan var landskabet? Hvordan levede menneskerne? osv. Vores umiddelbare tanke er at gå 100 år tilbage i tiden til år 1913.

Jeg er i min søgen stødt på jeres forening. Det lader til, at I rummer en masse viden og materialer, vi kunne have gavn af i emneugen.

Vi vil elske at starte med et fælles oplæg, evt. med fotos, for alle skolens børn (130 stk.) om Brønshøj i "gamle dage". Er det mon således, at I tager ud og holder oplæg herom? Eller kender I til nogle personer, vi kan kontakte i vores søgen efter en vidende/spændende oplægsholder? Det kunne være spændende at få kontakt til én der kender området godt.

Ligger I inde med relevant materiale eller hjemmesideadresser, må I også meget gerne sige til.

Vi håber at høre retur fra jer. Venlige hilsener og god weekend fra

Kristine Meldal, Den lille Skole i København, Tlf. 61 70 97 91

Til Kristine Meldal, Den lille Skole i København, Lindholmvej 18

Der findes ikke noget samlet om Brønshøj i dag, men Lokalhistorisk Selskab er ved at skrive historien om bydelen Brønshøj.

Jeg kan se, at I ligger i krydsfeltet i Brønshøj, Husum og op ad Vanløse. Skolen ligger i matrikelkvarteret Husum. Dvs. i den oprindelige Husum.

Jeg kan sige at der er store forskelle i 1900-tallet mellem Brønshøj, Husum og Uterslev. Der har været landbrug og gartnerier i området, men i 1913 er udstykningen ved at begynde, og etagebyggeriet begyndte for alvor i 1930'erne og 1940'erne. Men har I ingen elever fra Husum?

Af litteratur er der fra bibliotekerne følgende.

Lars Cramer-Petersens to bøger om Frederikssundsvej fra Brønshøj Museum

Asger Fog: "Det grønne Brønshøj", "Husum, – Landsbyen der forsvandt, – Historien om en af de landsbyer, der i 1901 blev indlemmet i København". og Landsbyen Brønshøj før 1900" men er nok ikke relevant.

Lars Cramer-Petersen: 1) Langs Frederikssundsvej, – Under besættelse og befrielsen 1940-1945.

2) Fra Brønshøj til Husum, – Over Utterslev Mose 1940 og 55 år senere

3) Byggeforeningen Enigheden 100 år fra år 2000

4) Gartnerbilleder 1890-1930, Foreningen Gartnernes Stiftelse 1998, Præstegårds Alle 22-30

Erik Cramer og Lars Cramer Petersen: "Den Kongelige Skolebygning i Brønshøj", – En kort beskrivelse af Danmarks 240 rytterskoler i årene mellem 1722 og 1996. Alle bøgerne fra det forgangne Brønshøj Museum.

Der er en kort omtale af vores litteratur på Lokalhistorisk Selskabs hjemmeside: www.lokalhistorie-bhu.dk

Med venlig hilsen, Christian Kirkeby

☺

Blytækkervej

Kære Christian Kirkeby

Idet jeg håber nok engang at måtte trække på din viden, vil jeg spørge om der findes billeder af Blytækkervej 11, før det blev revet ned? eller er det Københavns billedarkiv, jeg skal have fat i.

Med venlig hilsen, Peter Pedersen

Blytækkervej 11 med Alvi Carl Alfort, kaldet Almind, produkt-handel, se historisk Notat nr. 10, Fra Utterslev Mark til Nord-vestkvarteret. Han boede i hjørnehuset på 1. sal tv. Frederiksborgvej 27

Værtshuset *Bondestuen* på hjørnet af Frederiksborgvej og Blytækkervej

Til Peder Pedersen

Hermed 2 billeder af Blytækkervej, jeg tror vistnok, at København Museum i sin tid forespurgte Lokalhistorisk Selskab om huset, især om Frederiksborgvej 27.

Med hilsen, Christian Kirkeby

☺

Frederikssundsvej 282

Hej

Nu håber jeg at I kan hjælpe mig, det drejer sig om hvilken virksomhed, der lå på Frederikssundsvej 282 i 1923,

Og evt. hvor lang tid den lå der!

Af politiets registerblad fremgår det, at navnene er Anna Cathrine Jensen og Peter Otto Jensen, et ægtepar, hvoraf kvinden var min mors moster. De rykker ud på Frederikssundsvej 282 i 1923, og driver selvstændig virksomhed

Peter Otto Jensen og Anna Cathrine flytter fra Nærum i 1917, det har jeg set i en FT-1921 på AO. Peter Otto Jensen er født 19.08.1896 i København. Og Anna Cathrine, født Andresen, den 16.04.1896 i Vester Vedsted, Ribe Amt.

Desværre er det ikke lykkedes mig at finde dem gift nogen steder.

Håber at adressen på Frederikssundsvej kan give nogle flere resultater.

Hilsen, Hanne Bakke

Til Hanne Bakke

Den pågældende ejendom Frederikssundsvej 282 eksisterer fortsat i Husum næsten helt omgivet af Føtex og har en lille gård. Ejendommen må efter mine matrikelkort være opført i 1923 og er en etageejendom.

I dag er der postkontor i stueetagen, så virksomheden har enten været en butik eller et værksted. Der er et meget lille baghus max 5x5 meter, men der tror jeg ikke rigtig på nogen virksomhed. Jeg vurderer, at toiletterne oprindeligt har været i gården.

Det var det, jeg kunne finde ud af til dig.

Hilsen, Christian Kirkeby

☺

Ungdomsskolen på Frederikssundsvej?

Kære Christian Kirkeby.

Tror du, at fotoet i dette link kunne være fra BHU (Ungdomsskolen, Frederikssundsvej), som tidligere var selskabslokaler eller forsamlingshus ??

Desværre har jeg ikke flere oplysninger end at en fyr på min alder (ganske ung pige på 62), sagde at det lignede Ungdomsskolen på Frederikssundsvej, så hvis nogen havde set salen, kunne de måske bekræfte den udtalelse.

Mange tak for dit svar.

Venlig hilsen, Brita Lund

Kære Brita Lund

Med din meget kortfattede beskrivelse og uden bare så nogenlunde adresse er det svært at lokalisere.

Der har ligget en "Folkets Hus" på Tuxenvej 2, i en barak som forlængst er nedrevet. Det var en "tyskerbarak" fra krigens tid, og den var ikke så høj som den viste. Folkets Hus var selskabslokaler og forsamlingshus under arbejderbevægelsen.

Derimod kunne det godt være fra "Ungdomsskolen" på Horsebakken 19, som er skole for handicap- og udviklingshæmmede. Den var i mange år annexskole efter krigen for Bispebjerg Skole. De eksisterende bygninger blev nybygget i 1990'erne. Men så mange lærer var der ikke. På billedet er der over hundrede personer, og det er en træbygning, så tidsmæssigt kunne det godt være fra 1940'erne og primo 1950'erne.

Hvis jeg skal komme længere med, hvor fotografiet er fra, må du fortælle mig i hvilken sammenhæng du har fået fotografiet og hvor?

Desværre kan jeg ikke komme det nærmere

Med venlig hilsen, Christian Kirkeby, Lokalhistorisk Selskab for Br-Hu-Utt.

Kan nogen blandt læserne lokalisere dette billede? Skriv gerne!

☺

Husumgård og Ermandinger

Hej, mit navn er Lisbeth Wolsgaard Johnson, og jeg slægtsforsker i min egen slægt, der bl.a omfatter familien Ermandinger. Jeg læser med stor fornøjelse om Husumgård og handelen med den. På jeres fine hjemmeside fortælles der om, at

Husumgård købtes (med mellemmand?) af min tip4oldefar, prokuratoren, højsterets-advokat, regimentskvartermester Hans Henrik Ermandinger ved en auktion 25.6.1732. I forvejen ejede han Hjortespringgård. Osv osv. Altsammen mægtig sjovt og spændende. Og forresten, solgte den igen videre til Kronen (Chr. VI) i 1736 efter en del tovtrækkeri.

Nu kommer jeg så til mit spørgsmål: Jeg går ud fra, at I har set dokumentation, breve, skøder o.lign. vedrørende disse handler. Hvor kan jeg eventuelt selv se disse ting? Og var der evt. brugt et segl (Ermandingers) i den forbindelse?

Forklaringen er den, at jeg leder efter familiens forbindelse til sin Tysk-Schweitz'iske linje. Og i den forbindelse er jeg blevet rådet til at efterforske familieseglet (noget med hvilken gren osv?). Nu spørger jeg så på denne måde, og håber på lidt held. Har I ellers noget vedrørende Ermandinger, som jeg kunne få en kopi af?

Med venlig hilsen Lisbeth Wolsgaard Johnson

Kære Lisbeth Wolsgaard

Vi har ikke skøder og lignende i vores arkiv. De må vel ligge i enten Landsarkivet for Sjælland, Lolland, Falster og Møn eller i Matrikelstyrelsen.

Det var Hans Schack, der i 1661 genopbyggede Husumgård, og efter ham var der ikke mindre en sytten ejere, før prokurist for højesteret og regimentskvarternester Hans Henrik Ermandinger, 1682-1742, købte gården i 1731. Efter hans tid kom Husumgård under kronen, som i 1738 nedbrød den efterhånden noget forfaldne ejendom og udstykkede den i otte fæstegårde, så at landsbyen havde i alt sytten fæstegårde. Lokalhistorisk Selskab er ved at skrive Husums historie. Vores Historiske notat nr. 21 og 29 beskrives livet i Brønshøj Sogn landsbyer, som er Brønshøj, Husum, Utterslev, Vanløse og Emdrup. De var for det meste fæstegårde, men til tider gik gårdenes landgilder til diverse pengemænd som betaling for lån til kongen. I Københavns Len fandtes der kun ét privat gods, nemlig Kathrineberg i Sengeløse.

Hans Henrik Ermandinger og hans kæreste, den højadelige jomfru Margrethe Trolle, blev gift under falske navne (Hans Henrich Henningsen og Margrethe Andersdatter). De fik en stor bøde, da det blev opdaget. Muligvis er det den affære, som Ludvig Holberg har brugt som model til historien om parret Leander og Leonora i skuespillet *Maskerade*, 1724.

Med venlig hilsen, Christian Kirkeby

☺

Uglen

Hej Thomas.

Vedr. Uglen ved Bedemanden på hjørnet af Tomsgårdsvej og Frederiksborgvej. På Facebook er der i øjeblikket et spørgsmål om Uglen, - hvornår den blev stillet op, og om der er en særlig anledning til at figuren blev sat op, og netop på det sted? Hvem er kunstneren?

En på Facebook mener, at det er for at mindes, at tyskerne under 2. verdenskrig skød et dansk ægtepar på hjørnet, hvor den står.

Jeg mindes, at der i "vort" medlemsblad har været en artikel om Uglen, men kan ikke finde det aktuelle nummer.

Kan du hjælpe med svarene?

Mange hilsener, Freddy H. Christensen

Sneuglen

Hej Freddy!

Sneuglen er opstillet 1968. Kunstneren er Gunnar Westman, 1915-1985, og materialet er keramik.

Jeg har ikke hørt, at den skulle være et mindesmærke for et ægtepar, der blev skudt på dette sted. Der står ingen navne på monumentet, som der ville gøre, hvis det var et mindesmærke. Og hvorfor skulle man også mindes nogle dræbte med netop en sneugle? Derimod er der ved Bispebjerg Skole, Frederiksborgvej 107, en tavle for dræbte under Besættelsen 1940-1945, nemlig *Kaj Holger Schiøth*, 1921-1944 og *Bendt Werge Christensen*, 1926-1945.

Gunnar Westman må have haft en svaghed for fugle. Hans *Kalkun*, 1960, står ved Tingbjerg, og han har desuden skabt en *Gogeunge*, en *Gåsegruppe*, en *Skadebrønd*, *Den toppede Hone* og en *Påfugl*.

Sneuglen har en kammerat i nærheden, nemlig *Vildgåsen*, opstillet september 2004 på det sted, hvor Bispebjerg Parkallé krydser Frederiksborgvej (ned mod mosen). Kunstneren her er Julie Høm, født 1944. Placeringen begrundes naturligvis af de mange grågæs, der er i Utterslev Mose, og som kommer helt op på plænen foran statuen for at græsse.

Venlig hilsen, Thomas Viggo Pedersen

BELLAHØJHUSENE

meddelelse fra **Kulturstyrelsen**

Fredningen af Bellahøjhusene i København er foreløbig udskudt. Kulturstyrelsen går nu i samarbejde med boligselskaberne og Københavns Kommune om renovering af bygningerne.

Kulturstyrelsen modtog i marts 2013 et forslag fra Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur om fredning af Bellahøjhusene, der står over for en gennemgribende renovering.

Med en anbefaling fra Det Særlige Bygningssyn er fredningen foreløbig udskudt, og Kulturstyrelsen har indledt et samarbejde om renovering med Københavns Kommune og de almennyttige boligselskaber (AAB, SAB, fsb, AKB og KAB), som ejer og administrerer Bellahøjhusene.

I den kommende renovering vil Kulturstyrelsen fungere som særlig rådgiver i forhold til spørgsmål omkring bevaringen af Bellahøjhusenes miljømæssige, kulturhistoriske og arkitektoniske værdier. Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur er indforstået med samarbejdet.

Bellahøjhusene blev opført i 1951-57 af de fire almennyttige boligselskaber AAB, SAB, fsb og AKB, som fortsat ejer bebyggelsen. ”Højhusene” på Bellahøj er et af hovedstadsområdet mest ikoniske byggerier og anerkendt som et af efterkrigsti-

dens mest banebrydende boligbyggerier både hvad angår arkitektur, landskab, byggematerialer og -metoder.

Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur er en interesseorganisation, hvis fredningsforslag skal forelægges for Det Særlige Bygningssyn. Det Særlige Bygningssyn er Kulturministerens særlige rådgiver i spørgsmål om bygningsbevaring. Bygninger kan kun fredes, hvis det anbefales af Det Særlige Bygningssyn.

Reklame fra avisen *Riget*, 1912

STEDNAVNE

især efter **Nudansk ordbog**

Emdrup: *Imbrethorp*: 1.led er enten et mandsnavn: *Imbri (Ingimar)* eller betyder (mindre sandsynligt) ”*mand fra Fehmern*”, der i før-slavisk tid hed *Imbra*, + 2.led: *-torp, -drup* = udflytterbebyggelse.

Bispebjerg: *Biskoppens (Absalons) bjerg*. Man har tidligere troet, at ”*Bissebjerg*” (navn fra 1681) var bakken, hvor kvæget bisser. Men når der i nærheden er noget, der hedder *Bispeengen*, vurderer sprogforskerne, at Bispe-forklaringen er mere sandsynlig.

Brønshøj: 1.led: enten *brønd* eller mandsnavnet *Brun* + 2.led: *høj, bakke*

Grøndal: af *grøn* og *dal*. Det havde vi aldrig gættet.

Mørkhøj: 1.led: *mork*; 2.led: *gravhøj*. Det kan være jorden, der har en mørk farve.

Utterslev: *Otherslef*: mandsnavnet *Öttar*, der er sammensat af *ótti* = skræk og –*harja* = kriger eller *spyd* + 2.led: *arvegods*. Navne på –*lev* stammer oftest fra folkevandringstiden.

MØDER OG ARRANGEMENTER

Kom til Karens Hus på Bispebjerg Bakke 8 og vær med ! - Stedet hvor miljøinteresserede mødes.

Hver fredag kl. 11-15 er der åbent for at se haven og vore små projekter og eventuelt at give en hånd med. Haven passes af medlemmer af *Agendaforening Nord-vest*

Lørdag den 30. november 2013: Julestue i Karens Hus i samarbejde med Kulturturnet. Kontakt og tilmelding 2.tom.joergensen@gmail.com eller 2653 8091. Se også www.bispebjerg.dk , når datoen nærmer sig.

Onsdag den 4. december 2013 kl 18-20: Arkivet holder åbent. Lokalhistorisk Selskabs arkiv i Kulturhus Bispebjerg-Nordvest. Tomsgårdsvej 35 2400 NV. Henvendelse: Svend Ole Nielsen tlf. 3887 1049

Onsdag den 26. februar 2014 kl. 19.00 i Husum Kirke:

Generalforsamling i Lokalhistorisk Forening for Brønshøj, Husum og Utterslev. Dagsorden følger i næste nummer. Husum Kirke, Korsager Allé 14

Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev

Hjemmeside: www.lokalhistorie-bhu.dk

Formand: Bo Öhrström, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj, tlf. 4046 9984
e-mail: bo.oehrstroem@gmail.com

Næstformand: Manfred Crety, Bjernedevej 13, 2700 Brønshøj, tlf. 3871 4485
e-mail: mcrety@gmail.com

Christian Kirkeby, Ernst Meyers Gade 20, 1772 Kbh. V, tlf. 2546 8917,
e-mail: chr.kirkeby@live.dk

Kasserer: Anne Brix Christiansen, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj,
tlf. 3150 9205, e-mail: anne.brix.christiansen@gmail.com

Anne-Lise Crety, Bjernedevej 13, 2700 Brønshøj, tlf. 3871 4485
e-mail: alk.cre@gmail.com

Helge Baun Sørensen, Upsalagade 4, st.tv., 2100 København Ø,
tlf. 3542 7625, e-mail: hbs@nr83.com

Redaktør af Nyt fra Lokalhistorien:

Thomas Viggo Pedersen, Tagensvej 256, st.tv., 2400 København NV,
tlf. 3581 1233 / 2812 4024, e-mail: thomas@viggopedersen.dk

Suppleant:

Sven Ole Nielsen, Birkedommervej 93, 1, 2400 København NV, tlf.
3887 1049, e-mail: svole@gmail.com

Hvis man ønsker at modtage e-mails om Selskabets arrangementer, bedes man
indsende egen e-mail-adresse til bo.oehrstroem@gmail.com

Kontingent for 2013: 150 kr. for enkeltmedlemmer, 200 kr. for husstands-
medlemskab og 200 for foreninger/institutioner m.m.

Bankkonto ved kontingentindbetaling: reg.nr. 9570, konto.4 99 24 58

tryk: Tryk & Kopiservice, Toftemosevej 35, 2650 Hvidovre, tlf. 2713 2020